

Vzdělávání žáků s SVP

Pavel Zíkl

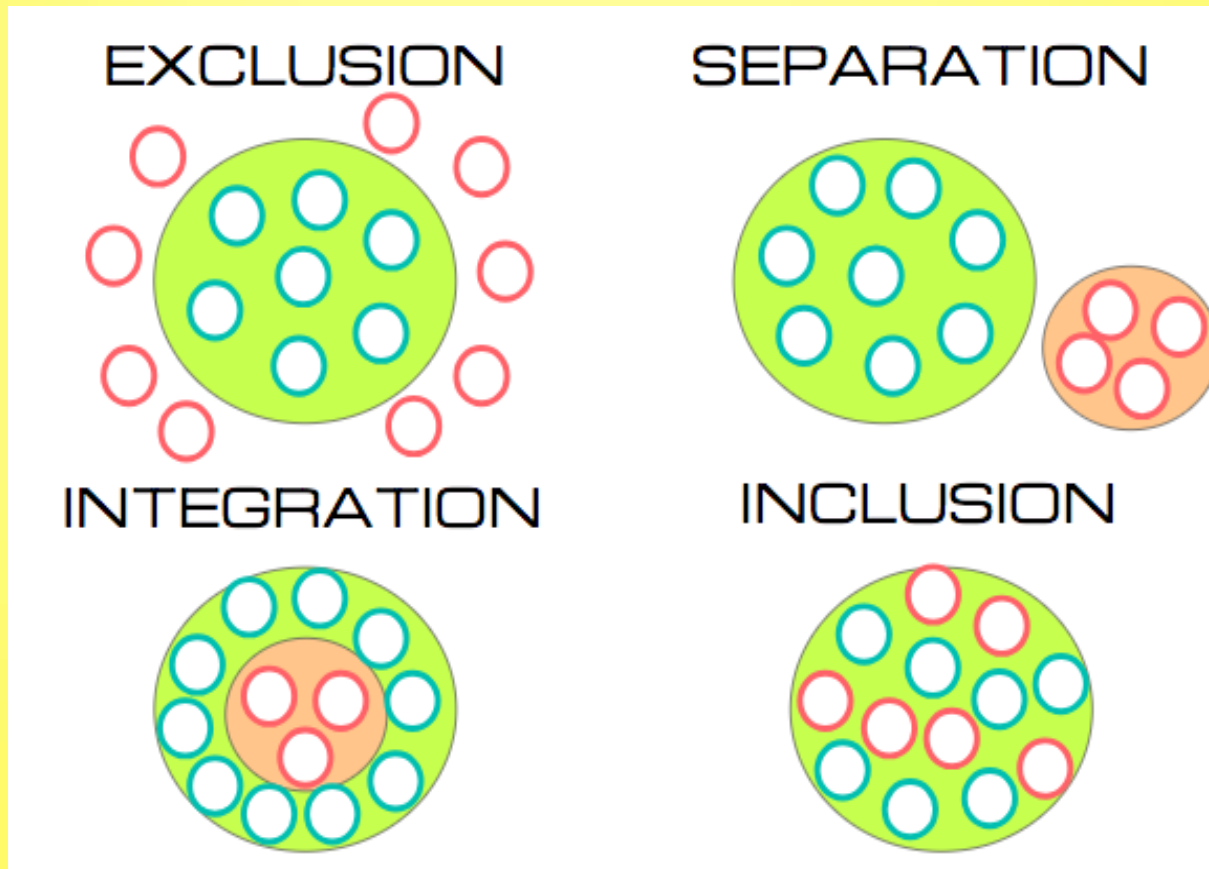
e-mail: pavel.zikl@uhk.cz

Základní pojmy

- Co je společné vzdělávání?
- Co znamenají pojmy inkluze a integrace?

- Jak se vyvíjelo vzdělávání žáků se SVP?

Základní pojmy

Žák se speciálními vzdělávacími potřebami

Dříve (od 2005 do 2015; § 16, odst. 1):

- Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním.

Aktuální znění (§ 16, odst. 1):

- Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.

Jaký dopad na školní praxi má tato změna?

Základní legislativa

- Školský zákon. 561/2004 Sb. v aktuálním znění. (zejména § 16–18).
- Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. 27/2016 Sb. v aktuálním znění.
- Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. 72/2005 v aktuálním znění.
- Vyhláška o předškolním/základním/středním vzdělávání
- A dalších několik desítek zákonů, nařízeních, vyhlášek, metodických pokynů, 😊

Základní legislativa

Potřebuje ředitel/učitel znát legislativu v této oblasti?

K čemu nám to bude?

Příklady:

- Na co má nárok dítě/žák?
- Kdo pomůže dítěti, učiteli, rodičům nebo škole?
- Na co mám právo jako ředitel? Co může požadovat poradna? Co musím a co mohu udělat? Co mohu dělat, když se dostanu do obtíží?

Podpůrná opatření (PO)

- PO se člení do pěti stupňů.
- PO různých stupňů lze kombinovat.
- PO 1. stupně poskytuje škola samostatně (bez doporučení ŠPZ, není nutný souhlas zákonného zástupce, včetně pedagogické intervence).
- PO 2. – 5. stupně se poskytují na základě doporučení ŠPZ a po písemném informovaném souhlasu zákonného zástupce.

Podpůrná opatření 1. stupně

Kolik žáků v 1. stupni podpory máte ve třídě/škole?

- pro kompenzaci mírných obtíží
- mají podobu mírných úprav výuky, případně domácí přípravy
- plně je realizuje škola – učitel/učitelé + ŠPP + rodina (nemusí)
- není třeba účast ŠPZ (to ho ale může navrhnout také)
- bez finanční podpory
- není možné kombinovat s jinými stupni podpory (jako v případě PO 2-5)
- Pedagogická intervence (od 2021 v 1. stupni PO; též v 75/2005 Sb.)

Podpůrná opatření 1. stupně

Postup:

- identifikace obtíží (učitelé)
- stanovení dalšího postupu (třídní učitel, výchovný poradce, školní SP/psycholog, ředitel, ... + rodiče, případně žák)
- vyhodnocení poskytování PO1 (nejdéle po 3 měsících):
 - ukončení (dosaženo cílů)
 - pokračování (může být PIPP)
 - doporučení k vyšetření v ŠPZ (a pokračování v poskytování PO1)

Školský zákon

Kdo je žákem se SVP?

Podpůrná opatření:

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,

Školský zákon

- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.

Školský zákon

Podpůrná opatření (PO)

- PO se člení do pěti stupňů.
- PO různých stupňů lze kombinovat.
- PO 1. stupně poskytuje škola samostatně (bez doporučení ŠPZ a informovaného souhlasu, ale seznamuje ZZ).
- PO 2. – 5. stupně se poskytují na základě doporučení ŠPZ a po písemném informovaném souhlasu zákonného zástupce.
- PO pro žáky ve školách/třídách zřízených podle 16/9 jsou omezená o body b) a i) v přehledu PO dříve.

Školský zákon

Speciální školy – školy podle § 16 odst. 9 (paragrafové školy)

- Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny (§ 16 odst. 9; dále 16/9).
- Zařadit do školy 16/9 lze na základě žádosti zákonného zástupce a doporučení ŠPZ. Nesmí to být v rozporu se zájmem žáka.
- Důvodem zařazení do školy 16/9 je povaha SVP žáka nebo průběh dosavadního vzdělávání (podpůrná opatření nejsou dostačující).

Poradenství

ve škole (školní poradenské pracoviště)

- výchovný poradce
- metodik prevence
- školní psycholog (nepovinné)
- školní speciální pedagog (nepovinné)

školská poradenská zařízení (ŠPZ)

- pedagogicko-psychologické poradny (PPP)
- speciálně pedagogická centra (SPC)

mimo školství

- zdravotnictví (pediatr, odborní lékaři, fyzioterapeut, logoped atd.)
- sociální služby (osobní asistence, nízkoprahová centra atd.)
- NNO

Školský zákon

Poradenství (§ 16a)

- ŠPZ poskytuje služby na základě žádosti zákonného zástupce žáka nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci (OSPOD).
- Škola může doporučit zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc ŠPZ.
- Škola spolupracuje při přiznání PO se ŠPZ, zřizovatelem, lékařem, OSPOD.
- Výsledkem poradenské pomoci jsou zpráva a doporučení (pro rodiče; škola, případně OSPOD, obdrží od ŠPZ jen doporučení).

Školský zákon

Revize poradenství (§ 16b)

- Do 30 dnů je možné požádat o revizi zprávy a doporučení (zákonný zástupce) nebo doporučení (zákonný zástupce, škola, OSPOD, ČŠI).
- Revizní posouzení (určeno NÚV) probíhá v místě sídla ŠPZ, které vydalo původní.
- Do 60 dnů od podání žádosti musí být výsledek (revizní zpráva, může obsahovat i nové doporučení).

Školský zákon

Vzdělávání žáků nadaných (§ 17)

- Škola vytváří podmínky, lze realizovat rozšířenou výuku předmětů, jsou možné organizační změny (např. u žáků, kteří vykonávají sportovní přípravu).
- Lze přeřadit žáka do vyššího ročníku, a to na základě žádosti zákonného zástupce a s vyjádřením ŠPZ a lékaře. Podmínkou je vykonání zkoušek (obsah a rozsah stanoví ředitel).

Individuální vzdělávací plán (§ 18)

- Povoluje ředitel školy na základě doporučení ŠPZ.
- Pro žáky se SVP nebo mimořádným nadáním (v SŠ/VOŠ i z jiných závažných důvodů; dále u reprezentantů ČR).

Školský zákon

Plnění povinné školní docházky (§ 36)

- Povinnost přijmout spádové žáky (včetně spádových zařízení ústavní/ochranné výchovy).

Jiný způsob plnění povinné školní docházky

- individuální vzdělávání (§ 41)
- vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením (§ 41), rozhoduje KÚ na základě doporučení ŠPZ a lékaře (se souhlasem ZZ)

Školský zákon

Vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a s autismem (§ 48)

- Základní škola speciální (postup přijetí jako 16/9)
- Vlastní RVP (RVP pro ZŠ speciální, 2 díly), 10 ročníků, ukončení „základy vzdělání“ (§ 45)
- Možnost pokračovat v základním vzdělávání do 18 let, 20 let (žáci 16/9), 26 let (žáci ZŠ speciální) (§ 55)
- kurzy pro získání základního vzdělání (i dálkovou formou)

Vyhláška 27/2016 Sb.

Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. 27/2016 Sb.

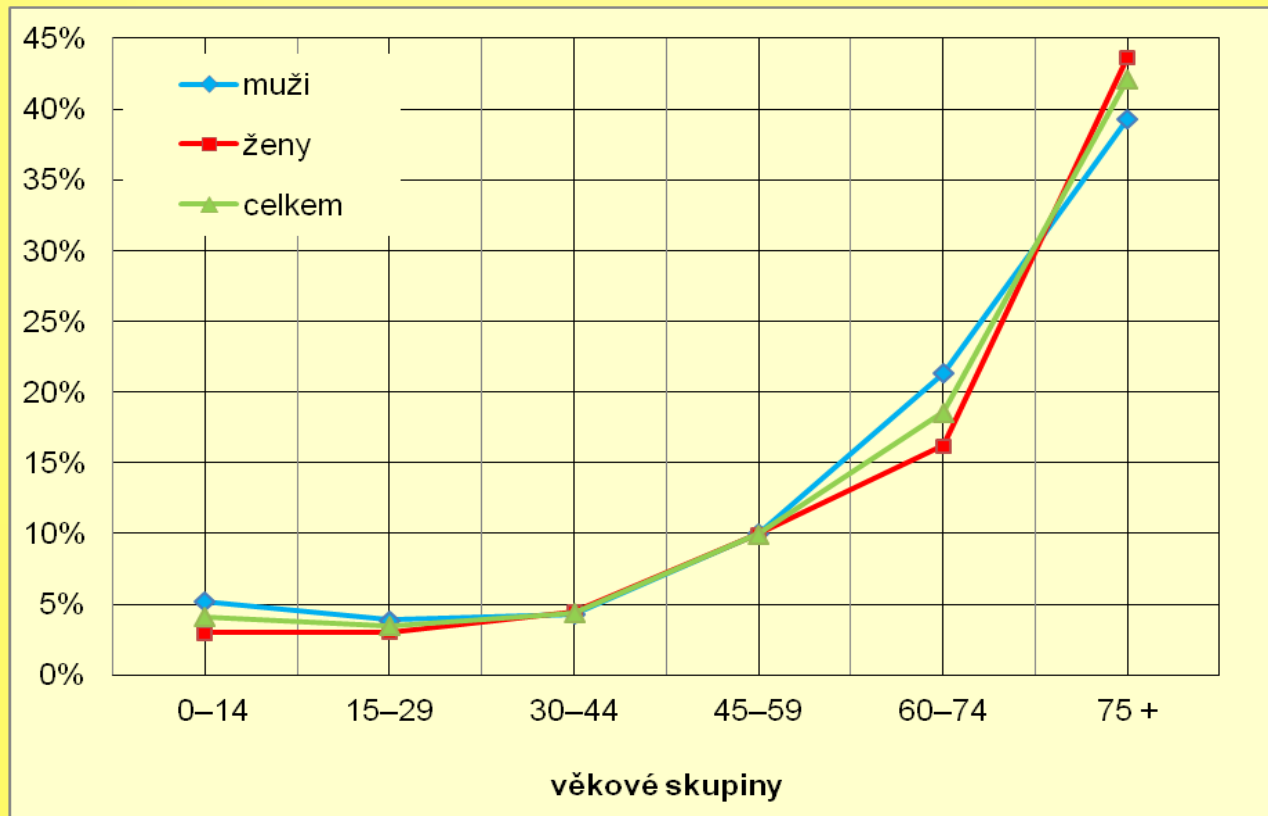
Nahradila vyhlášku 73/2005 od 1. 9. 2016.

Zdravotní postižení

- „Zdravotně postiženou je osoba, jejíž tělesné, smyslové anebo duševní schopnosti či duševní zdraví jsou **odlišné od typického stavu pro odpovídající věk** a lze oprávněně předpokládat, že tento stav potrvá **déle než 1 rok**. Odlišnost od typického stavu pro odpovídající věk musí být takového druhu či rozsahu, že obvykle **způsobuje omezení nebo faktické znemožnění společenského uplatnění dané osoby.**“

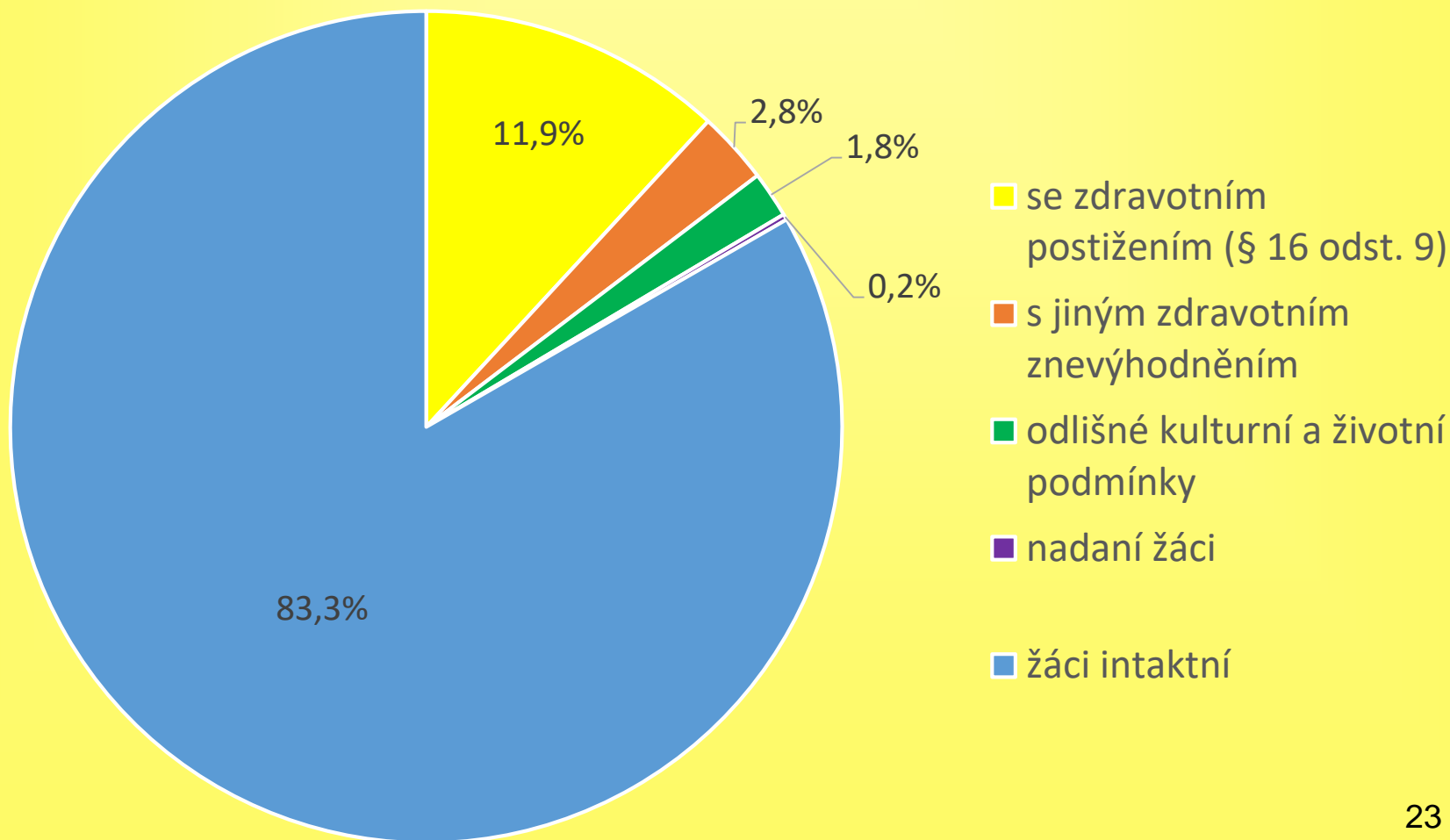
Počet osob se zdravotním postižením v ČR

- V České republice žije 1 077 673 osob se zdravotním postižením, což je 10,2 % populace v ČR (muži 9,9% a ženy 10,6%). (ČSÚ, 2014)

Žáci základních škol se SVP

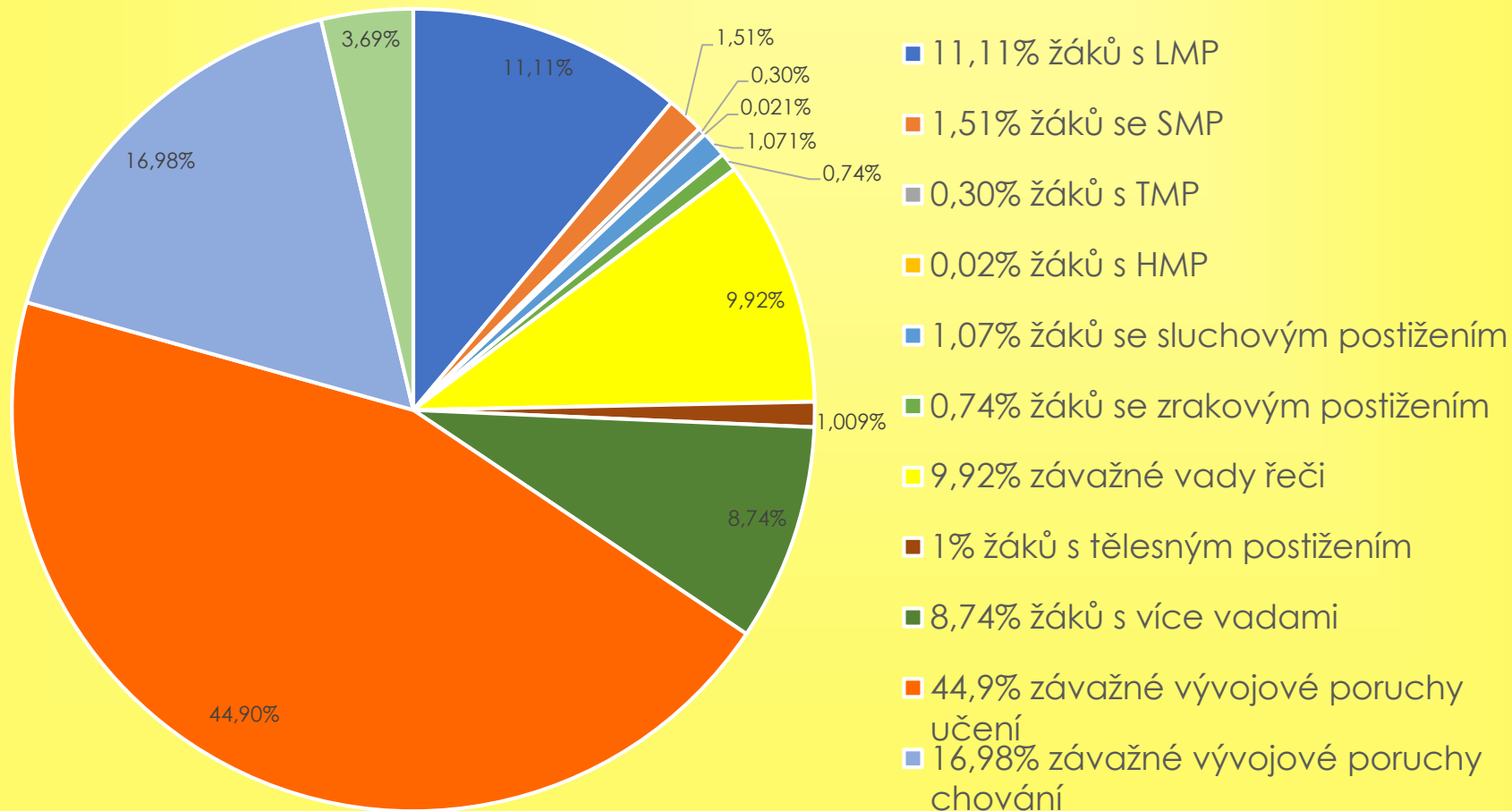
(Statistická ročenka školství, 2021)

Žáci se zdravotním postižením v ZŠ

11,9 % ze všech žáků škol

(Statistická ročenka školství, 2021)

Inkluze žáků v ČR (§ 16 odst. 9)

(Statistická ročenka školství, 2021)

žáci 16/9 celkem	76,51%
-------------------------	---------------

žáci s MP	23,47%
-----------	--------

<i>z toho</i>	<i>LMP</i>	26,98%
---------------	------------	--------

	<i>SMP</i>	2,61%
--	------------	-------

žáci se sluchovým postižením	67,10%
---------------------------------	--------

<i>z toho</i>	<i>s těžkým</i>	50,37%
---------------	-----------------	--------

žáci se zrakovým postižením	84,45%
-----------------------------	--------

<i>z toho</i>	<i>s těžkým</i>	67,76%
---------------	-----------------	--------

žáci s vadami řeči	75,47%
--------------------	--------

<i>z toho</i>	<i>s těžkými</i>	56,53%
---------------	------------------	--------

žáci s tělesným postižením	90,10%
----------------------------	--------

<i>z toho</i>	<i>těžkým</i>	86,67%
---------------	---------------	--------

žáci s více vadami	24,58%
--------------------	--------

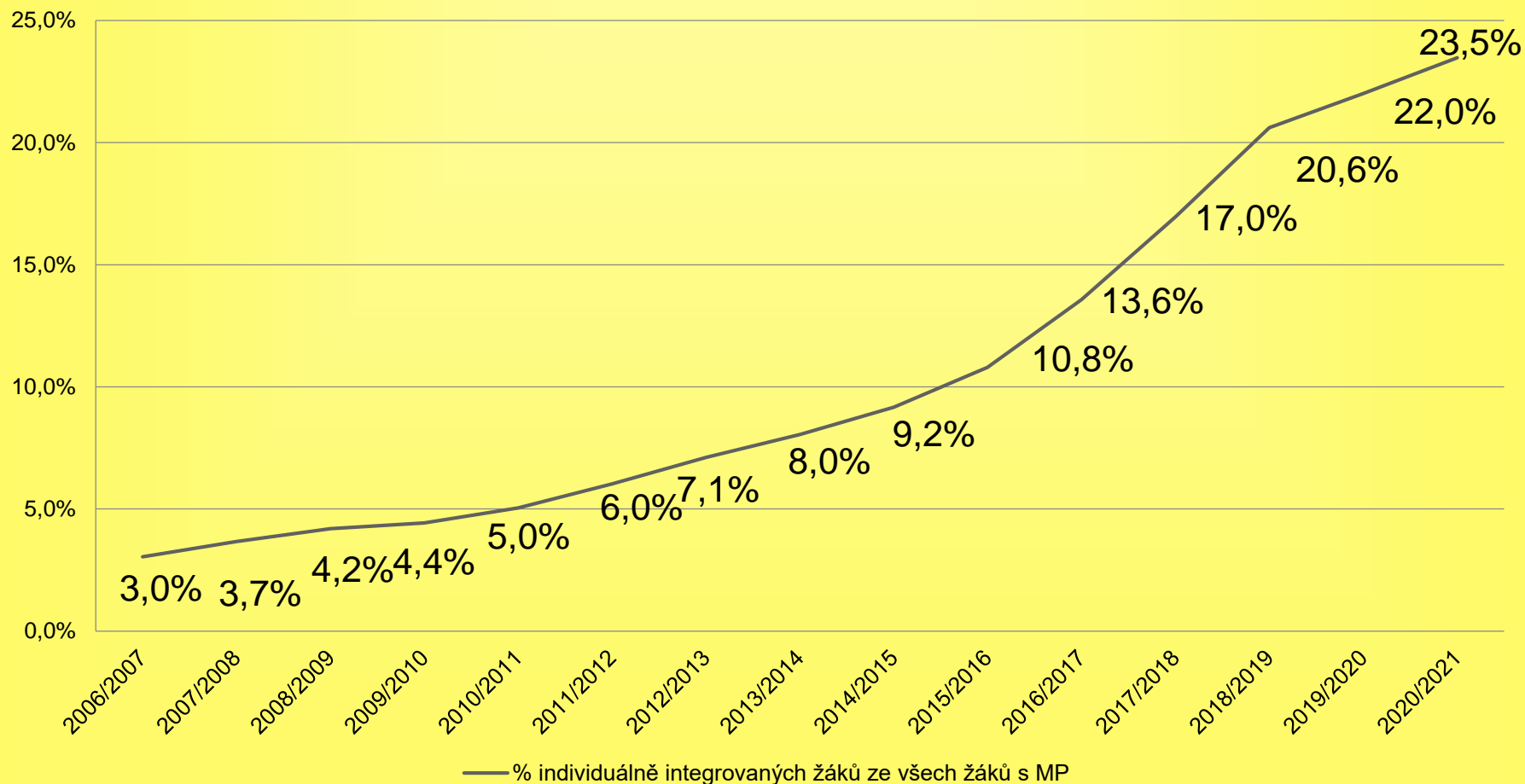
žáci s SPU	96,66%
------------	--------

žáci s poruchami chování	93,18%
--------------------------	--------

žáci s PAS	63,90%
------------	--------

Žáci s MP v běžných školách

Statistické ročenky školství

Děkuji za pozornost.

pavel.zikl@uhk.cz